

14 Souvětí

Souvětí je spojení dvou nebo několika jednoduchých vět do jednoho významového celku, složené věty. Mezi jednotlivými větami souvětí je buď vztah rovnocennosti (koordinace) nebo vztah podřízenosti. Podle toho rozlišujeme souvětí souřadná a podřadná.

14.1 Souvětí souřadné

Souřadné souvětí je spojení dvou nebo několika hlavních vět. Věty mohou být spojeny spojkou nebo bez spojky. Přiřazování vět může mít charakter:

slučování (např. spojka *und* – *a*, *außerdem* – *kromě toho*, *dann* – *potom*)

stupňování (*vor allem* – *především*, *sogar* – *dokonce*)

odporování (*aber* – *ale*, *sondern* – *nýbrž*, *(je)doch* – *(a)však*, *nichtsdestoweniger* – *nicméně*, *nur* – *jen*, *sonst* – *jinak*)

vylučování (*oder* – *nebo*, *sonst* / *andernfalls* – *jinak*)

vysvětlení (*denn* – *neboť*, *nämlich* – *totiž*, *doch* / *ja* – *vždyť*)

důsledku (*daher* / *darum* / *deshalb* / *deswegen* / *infolgedessen* – *proto*)

připustky (*trotzdem* – *přesto*)

14.1.1 Souřadící spojky neovlivňující slovosled

Pozici určitého slovesa ve větě neovlivňují spojky:

und (*a*)

aber (*ale*)

allein (*ale*, *avšak*)

auch (*také*, v záporu *ani*)

denn (*neboť*)

(je)doch (*avšak*, *však*)

oder (*nebo*)

sondern (*nýbrž*)

Po těchto spojkách se uplatňuje 1. typ slovosledu, tzn. že po spojce následuje jeden větný člen (např. podmět), na 2. místě je určitý slovesný tvar, a pak následují ostatní větné členy.

Es ist Herbst **und** die Natur geht langsam schlafen.

Je podzim a příroda se pomalu ukládá k spánku.

Es ist schon spät, **aber** seine Fenster leuchten noch.

Už je pozdě, ale jeho okna ještě svítí.

Ich freute mich auf die Vorstellung, **allein** ich wurde bitter enttäuscht.

Těšil jsem se na představení, ale byl jsem trpce zklamán.

Das Haus war ungemütlich, **auch** die Umgebung machte auf uns keinen guten Eindruck.

Dům byl neútulný, ani okolí na nás neudělalo dobrý dojem.

Ich machte Licht, **denn** es war inzwischen dunkel geworden.

Rozsvítil jsem světlo, neboť se mezitím setmělo.

Ich wartete auf sie ungeduldig, **doch** sie kam nicht.

Netrpělivě jsem na ni čekal, ale ona nepřišla.

Ich gehe ins Kino **oder** ich besuche eine Ausstellung.

Půjdu do kina nebo navštívím nějakou výstavu.

Er rief sie nicht an, **sondern** er schickte ihr ein Telegramm.

Nezavolal jí, nýbrž jí poslal telegram.

Mají-li věty spojené spojkou *und* nebo *oder* stejný podmět a následuje-li podmět hned po spojce, není nutné ho ve druhé větě opakovat.

Ich räume noch auf **und** gieße die Blumen.
Ještě uklidím a zaliju květiny.

Ich gehe ins Kino **oder** besuche eine Ausstellung.
Půjdu do kina nebo navštívím nějakou výstavu.

Před samostatně použitými spojkami *und* a *oder* se podle nových pravidel pravopisu čárka nepíše, pokud nechceme členění souvětí záměrně zvýraznit.

14.1.2 Souřadící spojky ovlivňující slovosled

Kromě spojek uvedených v bodě 14.1.1 je v němčině řada tzv. nepravých souřadících spojek. Jsou to svým charakterem příslovce a mohou často stát i za slovesem. Často je provází spojka *und*, pokud to jejich význam umožňuje. Stojí-li tato spojková příslovce v čele věty, následuje hned po nich sloveso. Patří sem především spojky:

andernfalls (*jinak, v opačném případě*)

außerdem (*mimo to, kromě toho*)

daher (*proto*)

danach (*poté*)

dazu (*k tomu, ke všemu*)

darum (*proto*)

dennoch (*přesto, přece*)

deshalb (*proto*)

deswegen (*proto, tudíž*)

folglich (*tedy*)

infolgedessen (*proto, tím*)

jedoch (*ale, (a)však*)

nichtsdestoweniger (*nicméně*)

sonst (*jinak*)

trotzdem (*nadto, kromě toho*)

zudem (*mimo to, kromě toho*) aj.

Příklady použití spojkových příslovčí:

Sie müssen rechtzeitig kommen, **andernfalls**

bekommen Sie keine Eintrittskarten mehr.

Musíte přijít včas, jinak nedostanete vstupenky.

Ich habe keine Zeit mitzukommen, **außerdem** bin ich gar nicht eingeladen.

Nemám čas jít s vámi, kromě toho nejsem vůbec pozván.

Er lebte lange in London, **daher** spricht

er fließend Englisch.

Žil dlouho v Londýně, proto mluví plyně anglicky.

Wir fahren zunächst in die Alpen, **danach** verbringen wir noch einige Tage in Regensburg.

Nejprve pojedeme do Alp, poté strávíme ještě několik dní v Řezně.

Er ist dumm, **dazu** ist er noch faul.

Je hloupý, a k tomu (ke všemu) je ještě líný.

Er kennt sich hier gut aus, **darum** haben wir ihn mitgenommen.

Dobře se tu vyzná, proto jsme ho vzali s sebou.

Ich habe ihn gewarnt, und **dennoch** ist er gekommen.

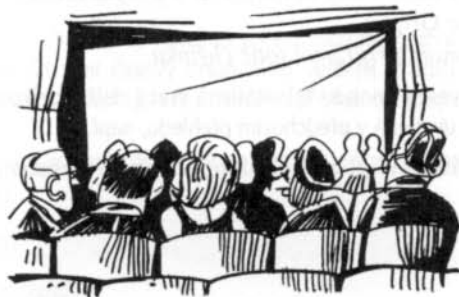
Varoval jsem ho, a přesto přišel.

Er hatte Angst, **deshalb** kam er nicht.

Měl strach, proto nepřišel.

Der Hauptdarsteller wurde krank, **deswegen** fand die Vorstellung nicht statt.

Představitel hlavní role onemocněl, proto se představení nekonalo.

Ich habe ihn nicht angetroffen, **folglich** konnte ich ihn nicht einladen.

Nezastihl jsem ho, nemohl jsem ho tedy pozvat.

Die Straße war vereist, **infolgedessen** mussten wir langsam fahren.

Silnice byla zledovatělá, proto jsme museli jet pomalu.

Er ist fleißig, **jedoch** fehlt es ihm an Begabung.

Je pilný, chybí mu však nadání.

Er hatte großes Pech im Spiel, **nichtsdestoweniger** spielte er weiter.

Měl velkou smůlu ve hře, nicméně hrál dál.

Du musst viel lernen, **sonst** fällst du in der Prüfung durch.

Musíš se hodně učit, jinak u zkoušky propadneš.

Es war ziemlich kalt, **trotzdem** gingen wir spazieren.

Bylo dost chladno, přesto jsme šli na procházku.

Es regnete den ganzen Tag, **übertdies** wehte auch ein starker Wind.

Pršelo celý den, krom toho vál také silný vítr.

Es war kalt, und **zudem** regnete es noch.

Bylo chladno, a k tomu ještě pršelo.

Spojkové částice **ja** a **nämlich** stojí až za slovesem:

Ruh dich aus, du bist **ja** müde.

Odpočiň si, vždyť jsi unaven.

Er konnte nicht kommen, er hatte **nämlich** eine Grippe.

Nemohl přijít, měl totiž chřipku.

Za slovesem mohou fakultativně stát i další spojková příslovce uvedená v předchozím přehledu, např.:

Er ist fleißig, es fehlt ihm **jedoch** an Begabung.

Cvičení k 14.1

Cvičení 301

Spojte dvojice vět v daném pořadí uvedenými spojkami:

a) aber, denn nebo oder?

1. Es wurde dunkel. Wir machten kein Licht.
2. Ihr müsst gewissenhaft lernen. Ihr versagt in der Prüfung.
3. Wir blieben lieber zu Hause. Es regnete unaufhörlich.
4. Wir leihen uns ein Segelboot. Wir unternehmen eine Radtour.
5. Es begann zu regnen. Die Wege waren immer noch trocken.
6. Herr Lehmann ist vor Freude außer sich. Sein Sohn hat lauter Einsen.

b) außerdem, sondern nebo sonst?

1. Du musst rechtzeitig kommen. Du verpasst den Zug.
2. Ein Urlaub auf den Kanarischen Inseln ist für mich zu teuer. Das Meeresklima tut mir nicht gut.
3. Du darfst nicht so schnell sprechen. Man versteht dich nicht.
4. Wir warteten nicht auf den nächsten Zug. Wir reisten per Anhalter.
5. Orangen schmecken mir viel besser als Bananen. Sie sind auch gesünder.
6. Georg will nicht ans Meer fahren. Er will eine Bergwanderung unternehmen.

c) deshalb, nämlich nebo trotzdem?

1. Sie konnte an dem Wettbewerb nicht teilnehmen. Sie hatte eine leichte Grippe.
2. Wir wollen uns den Film nicht anschauen. Wir haben den Fernseher abgestellt.
3. Er fährt gern Auto. Er ist ein schlechter Fahrer.
4. Ich will dir helfen. Ich bin zu dir gekommen.
5. Es war kaltes Wetter. Sie gingen baden.
6. Er hörte von der Eröffnungsrede kein einziges Wort. Er kam zehn Minuten später in den Saal.

14.2 Souvětí podřadné

V souvětí podřadném závisí podřazená **vedlejší věta** na větě řídící (většinou **větě hlavní**) jako její větný člen. Vedlejší věta doplňuje obsah řídící věty a nemůže zpravidla stát samostatně. Vedlejší větu uvozuje spojka, vztažné zájmeno nebo zájmenné příslovce. Zřídka bývá bez uvozovacího výrazu.

Vedlejší věty se dělí podle těchto kritérií:

- podle způsobu připojení k hlavní větě (vztažné věty, spojkové věty, bezspojkové věty)
- podle toho, jak doplňují obsah věty hlavní, který větný člen věty hlavní zastupují (vedlejší věty předmětné, podmětové, přívlastkové, časové, podmínkové, příčinné, přípustkové aj.)

14.2.1 Obecná pravidla slovosledu v podřadném souvětí

- a) Er kann nicht verreisen, **weil** er krank ist.
- b) Da / weil er krank ist, **kann** er nicht verreisen.
- c) Er kann nicht verreisen, **weil** er seine Angelegenheiten **erledigen muss**.

Er kann nicht verreisen, **bis** seine Angelegenheiten **erledigt werden**.

Er kann nicht verreisen, **wenn** er seine Angelegenheiten nicht **erledigt hat**.

1 Vedlejší věta může stát za hlavní větou i před ní (a, b, c).

2 Pokud je vedlejší věta uvedena spojovacím výrazem, platí pro ni tato slovosledná pravidla:

- sloveso v určitém tvaru stojí vždy na konci věty (a, b, c), neurčitý slovesný tvar (infinitiv, příčestí) stojí před ním (c)
- podmět stojí ve vedlejší větě většinou hned za spojovacím výrazem (a, b, c)
- stojí-li vedlejší věta před hlavní větou, začíná následující hlavní věta slovesem (b)

3 Někdy může být vedlejší věta připojena bez spojovacího výrazu, např. po slovesech *sagen* nebo *glauben*. Ve větě podřazené je možné vynechat spojku *dass*. Pak má vedlejší věta slovosled věty hlavní:

Er sagt, **dass** er nicht verreisen kann.

Er sagt, er kann nicht verreisen.

Poznámka:

Některé typy vedlejších vět se nahrazují infinitivní konstrukcí. O jejich slovosledu viz 14.2.5, 14.2.7 a 14.2.9.

14.2.2 Časové věty

Časové vedlejší věty vyjadřují určení času řídící věty. Může me rozlišit trojí časový vztah mezi vedlejší a řídící větou. Podle toho je vedlejší věta uvedena příslušnou spojkou.

1 **Současnost** (děje řídící a vedlejší věty probíhají současně)

Spojky:

■ **als** (*když*)

Als ich zum Bahnhof kam, war der Zug schon weg.

Když jsem přišel na nádraží, byl vlak už pryč.

■ **wenn** (*když*)

Wenn ich Probleme habe, wende ich mich an meine Schwester.

Když mám problémy, obracím se na svou sestru.

■ **seit**(*dem*) (*od té doby, co*)

Seit(*dem*) sie in Pilsen lebt, ist sie häufig krank.

Od té doby, co žije v Plzni, je často nemocná.

■ **solange** (*pokud, dokud*)

Solange er studierte, wollte er nicht heiraten.

Dokud studoval, nechtěl se oženit.

■ **sooft** (*kdykoli*)

Sooft er kam, brachte er Blumen mit.

Kdykoli přišel, přinesl květiny.

■ **während** (*zatímco*)

Während die Mutter krank war, kümmerte sich die Oma um die Kinder.

Zatímco byla matka nemocná, starala se o děti babička.

Použití spojek wenn a als:

als se používá pouze tehdy, pokud se ve vedlejší větě jedná o jednorázový děj v minulosti:

Als ich heute früh erwachte, lag viel Schnee auf der Straße.

Když jsem se dnes ráno probudil, ležela na ulici spousta sněhu.

wenn se používá ve všech ostatních případech, tj. u děje přítomného a budoucího a v minulosti při opakovaném ději:

Ich bin immer nervös, **wenn** ich eine Prüfung mache.

Vždycky jsem nervózní, když dělám zkoušku.

Ich war **immer** nervös, **wenn** ich eine Prüfung machte.

Vždycky jsem byl nervózní, když jsem dělal zkoušku.

Ich werde bestimmt nervös, **wenn** ich die Prüfung machen werde.

Budu určitě nervózní, až budu dělat tu zkoušku.

2 Předčasnost (děj věty vedlejší předchází ději řídicí věty)

Spojky:

als (když)

Als er mir alles erklärt hatte, empfand ich eine Erleichterung.

Když mi všechno vysvětlil, pocítil jsem úlevu.

nachdem (poté co, když)

Nachdem er es erfahren hatte, dachte er lange darüber nach.

Když se to dozvěděl, dlouho o tom přemýšlel.

sobald, sowie (jakmile)

Sobald / sowie er das Studium abgeschlossen hat, will er ins Ausland gehen.

Jakmile ukončí studium, chce jít do zahraničí.

seit(dem) (od té doby, co)

Seit(dem) wir die Schule verlassen haben, treffen wir uns regelmäßig.

Od té doby, co jsme vyšli ze školy, se pravidelně scházíme.

wenn (když)

Jedesmal, **wenn** er verloren hatte, ärgerte er sich gewaltig.

Pokaždé když prohrál, hrozně se rozčiloval.

Pro vyjádření předčasnosti platí **pravidlo tzv. časové soulednosti**, to znamená, že časy použité v řídicí větě a vedlejší větě vyjadřují, že děje neprobíhají současně. V praxi to vypadá takto:

Řídicí věta

přítomný čas, budoucí čas → perfektum

* (budoucí čas → futurum II)

préteritum (perfektum) → plusquamperfektum

* V němčině se běžně místo futura II používá v časových větách perfekta.

Vedlejší věta

Wenn ich jetzt den Brief geschrieben habe, kann ich zur Post gehen.

Když teď mám dopis napsaný, mohu jít na poštu.

Wenn ich den Brief geschrieben habe, gehe ich zur Post.

Až napíšu dopis, půjdu na poštu.

* (Wenn ich den Brief geschrieben haben werde, gehe ich zur Post.)

Nachdem / als ich den Brief geschrieben hatte, ging ich zur Post.

Když jsem napsal dopis, šel jsem na poštu.

3 Následnost (děj věty vedlejší probíhá po ději věty řídicí)

Spojky:

bevor, ehe (dříve než)

Je-li vedlejší věta v préteritu uvozena spojkami bevor nebo ehe, je v hlavní větě ve spisovné němčině předčasnost vyjádřena plusquamperfektem.

Ehe / bevor du abreist, ruf mich bitte noch an.
Prosím tě, zavolej mi ještě, než odjedeš.

Ehe / bevor er abreiste, rief er mich an.
Než odjel, zavolal mi.

Ehe / bevor er abreiste, **hatte** er mich **angerufen**.
Než odjel, zavolal mi.

bis (než, dokud ne)

Wir warten, **bis** er kommt.
Počkáme, dokud nepřijde.

Wir warteten, **bis** er kam.
Čekali jsme, než přišel.

Cvičení k 14.2.2

Cvičení 302

Ze souvětí souřadného utvořte podřadné souvětí s vedlejší větou časovou a příslušnou spojkou:

1. Ich begegne ihm oft und er fragt immer nach dir. (sooft)
2. Ich wollte bezahlen, aber ich stellte fest, dass ich mein Portmonee vergessen hatte. (als)
3. Sie lag bequem in der Badewanne und dabei erledigte sie einige Telefonate. (während)
4. Du hast Fieber, du musst im Bett bleiben. (solange)
5. Sie ist verliebt und völlig verändert. (seit)
6. Warten Sie, wir holen den Arzt. (bis)
7. Sie lebt seit fünf Jahren auf dem Lande und die ganze Zeit hat sie keine Probleme mit ihrer Gesundheit. (seitdem)

Cvičení 303

Předložkové spojení nahradte časovou větou:

Vor ihrer Heirat lebte sie im Ausland.

→ Bevor sie heiratete, lebte sie im Ausland.

Bevor sie heiratete, hatte sie im Ausland gelebt.

1. Während des Studiums hatte sie schon einen Job in einer Baufirma.
2. Vor dem Studium an der Hochschule arbeitete sie ein Jahr als Aupairmädchen in der Schweiz.
3. Vor dem Studium an der Hochschule musste sie das Abitur ablegen.
4. Nach Abschluss ihres Studiums an der Hochschule für Ökonomie arbeitete sie im Außenhandelsministerium.
5. Während eines Studienaufenthaltes in Deutschland hat sie ihren zukünftigen Mann kennen gelernt.
6. Nach dem erfolgreich bestandenen Staatsexamen veranstaltete sie eine große Feier für die Familie und Freunde.
7. Während des Studiums wollte sie nicht heiraten.

Cvičení 304

Obdobně jako v předcházejícím cvičení nahradte předložková spojení časovou větou:

1. Nach dem Mittagessen ging er spazieren.
2. Vor der Heirat will sie für ein halbes Jahr ins Ausland gehen.
3. Vor Eintritt in die Firma will sie noch einen Umschulungskurs machen.
4. Während der Vorbereitung auf die Prüfungen kann sie sich schlecht auf andere Sachen konzentrieren.
5. Nach seinem Anruf wurde sie endlich ruhig.
6. Während der Erledigung der Korrespondenz fand er ein paar Unstimmigkeiten.
7. Vor der Abreise muss ich noch Verschiedenes erledigen.

Cvičení 305

Wenn nebo als? Doplňte do textu spojky:

Die Studienjahre in Prag

1. Es war eine tolle Zeit, _____ ich in Prag studierte.
2. Natürlich war es nicht ganz einfach, _____ wir uns am Anfang an ein anderes Studiensystem gewöhnen mussten.
3. Ich mochte jeden Oktoberanfang, _____ wir uns alle nach den Ferien im Studentenheim trafen.
4. Die anstrengendste Zeit kam immer, _____ wir Prüfungen ablegten.
5. _____ jemand von uns Freunden eine Prüfung bestand, gab es immer eine Party.
6. _____ wir alle unsere Staatsexamen bestanden hatten, waren wir gleichzeitig froh und traurig.
7. Man ist immer traurig, _____ etwas Schönes zu Ende geht.
8. _____ wir uns trennten, wussten wir, dass wir uns wiedersehen. Wir freuen uns immer gewaltig, _____ wir uns treffen.

Cvičení 306

Nahradte souvětí s časovou větou předložkovým spojením:

Ich muss alles erledigen, solange ich Urlaub habe.

→ Ich muss alles während des Urlaubs erledigen.

1. Während sie zur Kur war, ist ihr Mann zu einer anderen Frau gezogen.
2. Wenn die Ferien anfangen, werden wir gleich losfahren.
3. Nachdem sie abgereist waren, hat man bei ihnen eingebrochen.
4. Seit er verheiratet ist, sieht er zufriedener aus.
5. Nachdem er seine Rede beendet hat, soll eine Diskussion beginnen.
6. Solange er an seinem Experiment arbeitet, will er nicht gestört werden.

Cvičení 307

Reagujte podle vzoru a přeložte:

Wann rufst du die Firma an? (den Schreibtisch aufräumen)

Sobald ich den Schreibtisch aufgeräumt habe.
Jakmile si uklidím stůl.

1. Wann rufst du die Firma an? (die Telefonnummer finden)
2. Wann siehst du dir die Fotos an? (die Hände waschen)
3. Wann gehst du zu Mittag essen? (die Sache erledigen)
4. Wann erledigst du die Sache? (die Unterlagen durchlesen)
5. Wann liest du die Unterlagen durch? (die Firma Knorr anrufen)
6. Wann rufst du die Firma Knorr an? (zu Mittag essen)

Cvičení 308

Věty z předešlého cvičení převeďte podle vzoru do minulého času:

Sobald ich den Schreibtisch aufgeräumt hatte, rief ich die Firma an. / habe ich die Firma angerufen.

Cvičení 309

Přeložte. Při překladu dejte pozor na použití spojek **wenn** a **bis**:

1. Řeknu mu to, až ho uvidím.
2. Čekali jsme, až bude hotov s prací.
3. Až tu knihu přečtu, vrátím ti ji.
4. Počkáme, až nám to vysvětlí.
5. Zavolej, až budeš hotov.
6. Neudělám nic, dokud neřekne, co si přeje.
7. Až budu mít čas, podívám se na to.

14.2.3 Podmínkové věty

Podmínkové věty vyjadřují podmínku děje řídicí věty. Jsou uvozovány spojkami:

■ wenn (když)

Wenn du zu spät kommst, verpassen wir den Zug.
Když přijdeš pozdě, zmeškáme vlak.

■ falls (jestliže)

Falls ich ihn noch treffe, sage ich es ihm.
Jestliže ho ještě potkám, řeknu mu to.

■ sofern (pokud)

Wir kommen morgen, **sofern** es euch passt.
Přijdeme zítra, pokud se vám to hodí.

Uvedené podmínkové věty vyjadřují **reálnou (skutečnou) podmínku**. Ta se v češtině i v němčině vyjadřuje oznamovacím způsobem slovesa.

Podmínkové věty mohou také vyjadřovat **nereálnou (ne-skutečnou) podmínku**. Pak se v nich používá pro přítomný čas konjunktivu préterita nebo opisu würde + infinitiv a pro minulý čas konjunktivu plusquamperfekta. Spojka wenn se překládá kdyby.

Přítomný čas:

Wenn ich mehr Zeit hätte, würde ich Fremdsprachen lernen.
Kdybych měl víc času, učil bych se cizí jazyky.

Minulý čas:

Wenn ich mehr Zeit gehabt hätte, hätte ich Fremdsprachen gelernt.
Kdybych byl měl víc času, byl bych se učil cizí jazyky.

Pokud celé souvětí začíná podmínkovou větou, je možné **vynechat spojky wenn a falls**. Vedlejší věta má pak slovosled zjišťovací otázky, tj. začíná určitým slovesným tvarem!

Treffe ich ihn noch, (dann) sage ich es ihm.

Hätte ich mehr Zeit, würde ich Fremdsprachen lernen.

Hätte ich mehr Zeit gehabt, hätte ich Fremdsprachen gelernt.

V nereálných podmínkových větách vyjadřujících děj, který může v budoucnosti nastat, je možné místo tvaru významového slovesa použít někdy konjunktivu préterita slovesa sollen:

Falls es regnen sollte, bleiben wir zu Hause.

Sollte es regnen, bleiben wir zu Hause.

Kdyby pršelo, zůstaneme doma.

Falls das Haus ihm gefallen sollte, könnte er es kaufen.

Sollte ihm das Haus gefallen, könnte er es kaufen.

Kdyby se mu dům líbil, mohl by ho koupit.

Podmínkové věty mohou být uvedeny i jinými výrazy:

■ im Fall(e), dass (v případě, že)

Im Fall, dass wir die Patientin operieren werden, muss noch eine Untersuchung vorher durchgeführt werden.

V případě, že budeme pacientku operovat, musí být předtím provedeno ještě jedno vyšetření.

■ unter der Voraussetzung, dass / vorausgesetzt, dass (za předpokladu, že)

Unter der Voraussetzung, dass Sie mir die Wahrheit sagen, kann ich für Sie etwas tun.

Za předpokladu, že mi říkáte pravdu, mohu pro vás něco udělat.

■ angenommen, dass (dejme tomu, že)

■ unter der Bedingung, dass (s podmínkou, že)

■ es sei denn, dass (ledaže by)

Cvičení k 14.2.3

Cvičení 310

Was passiert, wenn ...

Du wirst dick, ... (du sollst weniger essen)

→ Du wirst dick, wenn du nicht weniger isst.

1. Er wird Ärger haben, wenn ... (er soll mit den ewigen Diskussionen aufhören)
2. Du bekommst einen Herzinfarkt, wenn ... (du sollst Stress vermeiden)
3. Du vergisst alles, wenn ... (du sollst es auf einem Zettel notieren)
4. Sie wird dir böse sein, wenn ... (du sollst ihr alles erklären)
5. Wir kriegen Hunger, wenn ... (wir sollen etwas zum Essen mitnehmen)
6. Du kommst zu spät, wenn ... (du sollst dich beeilen)
7. Wir schaffen die Arbeit nicht, wenn ... (wir sollen einige neue Mitarbeiter einstellen)

Cvičení 311

Die Verpflichtungen des Studenten

Der Student hat nicht alle Prüfungen abgelegt. Er kann nicht ins nächste Studienjahr eingeschrieben werden. (falls)

→ Falls der Student nicht alle Prüfungen abgelegt hat, kann er nicht ins nächste Studienjahr eingeschrieben werden.

1. Der Student hat seine Seminararbeit noch nicht vorgelegt. Er kann das Testat nicht bekommen. (falls)
2. Der Student hatte zu viele Fehlstunden. Er bekommt das Testat nicht. (wenn)
3. Der Student hat das Testat nicht bekommen. Er kann die Prüfung nicht ablegen. (falls)
4. Der Student bekommt die Genehmigung des Dekans. Er kann das Studienjahr wiederholen. (unter der Voraussetzung, dass)
5. Der Student ist wegen einer Krankheit bei den Übungen nicht anwesend. Er muss sich bei dem Assistenten entschuldigen. (im Fall(e), dass)
6. Der Student hat seine Diplomarbeit verteidigt. Er legt das Staatsexamen ab. (wenn)

Cvičení 312

Z dvojic vět ze cvičení 311 tvořte souvětí s podmínkovou větou na začátku a bez spojek **wenn** a **falls**:

→ Hat der Student nicht alle Prüfungen abgelegt, (dann) kann er nicht ins nächste Studienjahr eingeschrieben werden.

Cvičení 313

Tvořte souvětí s úvodní větou: Ich wäre froh, wenn ...

Kannst du auch kommen?

→ Ich wäre froh, wenn du auch kommen könntest.

Hilfst du uns?

→ Ich wäre froh, wenn du uns helfen würdest.

1. Können Sie uns raten?
2. Fahrt ihr mit?
3. Nimmt der Professor an der Konferenz teil?
4. Sagen Sie bitte zu Anfang ein paar Worte?
5. Erklärst du es ihr?
6. Bist du bei uns zufrieden?
7. Haben Sie später ein paar Minuten Zeit für mich?
8. Dürfen eure Kinder mitkommen?

Cvičení 314

Použijte souvětí z předchozího cvičení s obráceným pořadím vět a vypuštěnou spojkou **wenn**:

→ Könntest du auch kommen, wäre ich froh.

Cvičení 315

Reagujte podle vzoru:

Warum hast du die Kinder nicht mitgenommen?

→ Hätte ich das gehnt, hätte ich die Kinder mitgenommen.

1. Warum hast du es nicht selbst erledigt?
2. Warum hast du nicht angerufen?
3. Warum hast du nicht im Hotel übernachtet?
4. Warum bist du nicht mitgefahren?
5. Warum hast du es ihr verraten?
6. Warum bist du nicht länger geliebt?
7. Warum hast du nicht geschwiegen?

Cvičení 316

Přeložte:

1. Kdybych to byl věděl, byl bych s tebou počítal.
2. Kdybychom si pospíšili, mohli bychom to stihnout.
3. Kdyby byla jela vlakem, nebylo by se to stalo.
4. Kdybys měl nějaký problém, obrať se na mě.
5. Byli bychom jí pomohli, kdyby byla něco řekla.
6. Taky by se mi nelíbilo, kdybych musel pořád něco vysvětlovat.
7. Kdyby to šlo zítra, byl bych rád.

Cvičení 317

Přeložte do češtiny:

1. Tritt ein Gesellschafter aus der Firma aus, so wird diese nicht aufgelöst.
2. Ist nur ein Gesellschafter vorhanden, so vertritt dieser die Gesellschaft allein.
3. Sollte eine der Bestimmungen dieses Vertrags rechtsunwirksam werden, so wird die Gültigkeit der übrigen Bestimmungen dadurch nicht berührt.
4. Ist der Arbeitnehmer durch Krankheit an der Arbeit gehindert, so hat er dies dem Arbeitgeber sofort mitzuteilen.

14.2.4 Příčinné věty

Příčinné věty popisují příčinu děje nebo stavu vyjádřeného řídicí větou. Jsou uváděny spojkami:

■ weil, da (protože)

Er kommt nicht, **weil** er dienstlich verreist ist.
Nepřijde, protože služebně odcestoval.

Da er dienstlich verreist ist, kommt er nicht.
Protože služebně odcestoval, nepřijde.

■ zumal (zvláště proto, že; zvláště když)

Er kommt gerne, **zumal** er jetzt allein ist.

Přijde rád, zvláště proto, že je teď sám.

Přijde rád, zvláště když je teď sám.

Věty s **weil** mohou stát před nebo za hlavní větou. Věty s **da** stojí většinou před hlavní větou. Obsahují často nějakou již známou skutečnost a zdůrazňují ji.

Věty s **zumal** stojí vždy za hlavní větou a popisují nějakou zdůrazněnou, zvláštní příčinu:

Ich muss mich mit meiner Arbeit beeilen, **zumal** ich in der letzten Zeit sehr wenig geschafft habe.
Musím si se svou prací pospíšet, zvláště když jsem v poslední době tak málo udělal.

Cvičení k 14.2.4

Cvičení 318

Odpovídejte podle vzoru:

Weshalb bist du so froh? (ich habe eine gute Nachricht bekommen)

→ Ich bin froh, weil ich eine gute Nachricht bekommen habe.

1. Weshalb bist du so glücklich? (ich bin verliebt)
2. Weshalb bist du so unglücklich? (sie hat einen anderen Freund)
3. Weshalb bist du so nervös? (meine Tochter macht gerade ihr Abitur)
4. Weshalb bist du so ärgerlich? (ich habe Probleme in der Arbeit)
5. Weshalb bist du so blass? (ich habe seit dem Morgen Kopfschmerzen)
6. Weshalb bist du so zerstreut? (ich muss an meine kranke Mutter denken)
7. Weshalb bist du so ausgelassen? (ich habe ein paar Gläser Sekt getrunken)

Cvičení 319

Uvádějte různé příčiny pozdního příchodu:

Ich habe verschlafen.

→ Ich komme zu spät, weil ich verschlafen habe.

1. Mein Auto hatte eine Panne.
2. Der Wecker hat nicht geklingelt.
3. Die Mutter hat mich nicht geweckt.
4. Der Chef hat mich aufgehalten.
5. Die Besprechung hat sich hingezogen.
6. Ich musste etwas Wichtiges erledigen.
7. Auf der Autobahn gab es Stau.

Cvičení 320

Uvádějte různé víceméně známé příčiny, proč tentokrát nejedete na dovolenou:

Unsere Tochter heiratet in diesem Sommer.

→ Da unsere Tochter, wie Sie wissen, in diesem Sommer heiratet, machen wir diesmal keinen Urlaub.

1. Wir wollen unser Haus umbauen.
2. Ich wechsele die Stelle.
3. Wir haben niemanden, der für unseren Hund sorgen könnte.
4. Wir haben in der Firma viel zu tun.
5. Wir haben in diesem Jahr schon zu viel Geld ausgegeben.
6. Meine Frau muss zur Kur fahren.
7. Die Schwiegermutter braucht stets unsere Hilfe.

Cvičení 321

Tvořte souvětí s úvodní větou: Wir haben viel zu tun, weil ...

1. Das Projekt muss bis Ende des Monats beendet werden.
2. Das Programm muss noch heute Abend fertig sein.
3. Die Ausstellung wird übermorgen eröffnet.
4. Die Gäste sollen morgen früh ankommen.
5. Die Einladungen müssen spätestens heute Nachmittag gedruckt werden.
6. Es gibt viele bis jetzt nicht erledigte Formalitäten.
7. Mehrere Mitarbeiter sind zur Zeit krank.

14.2.5 Účelové věty

Účelové věty vyjadřují účel řídicí věty. Ptáme se na ně otázkou proč? za jakým účelem? Jsou uváděny spojkou

damit (aby)

Ich nehme meine Brille, **damit** ich es besser sehen kann.

Ich nehme meine Brille, **damit** ich es besser sehe.
Vezmu si brýle, abych na to lépe viděla.

nebo jsou vyjádřeny konstrukcí

um ... zu + infinitiv

Ich nehme meine Brille (.) **um** es besser sehen zu können.

Ich nehme meine Brille (.) **um** es besser zu sehen.
Vezmu si brýle, abych na to lépe viděla.

Na rozdíl od češtiny, kde je ve větách účelových podmiňovací způsob, používá se v němčině většinou oznamovací způsob přítomného času. Spojka **damit** se musí použít, pokud jsou v řídicí a vedlejší větě různé podměty:

Ich wiederhole die Regeln noch einmal, **damit alle** sie verstehen.

Zopakuji pravidla ještě jednou, aby jim všichni rozuměli.

Pokud jsou **podměty** věty vedlejší účelové a věty řídicí **shodné**, používá se většinou konstrukce s **um ... zu + infinitiv**. Sloveso, které je ve vedlejší větě v určitém tvaru, je v této konstrukci v infinitivu a před ním stojí částice **zu**. Celá infinitivní polověta je uvedena spojkou **um**. V této konstrukci se vypouští slovesa *sollen* a *wollen*, sloveso *können* se může použít, pokud je to vhodné. U sloves s odlučitelnou předponou se částice **zu** vkládá mezi předponu a sloveso:

Er geht zur Werkstatt, **damit er** sein Auto abholt.

Častěji:

Er geht zur Werkstatt (.) **um** sein Auto abzuholen.

Jde do opravy, aby si vyzvedl auto.

Cvičení k 14.2.5

Cvičení 322

Warum macht man Sport?

Man will sich erholen.

→ Man macht Sport, damit man sich erholt.

Man macht Sport, um sich zu erholen.

1. Man will sich nach der Arbeitsbelastung entspannen.
2. Man will sich einen guten Gesundheitszustand erhalten.
3. Man will eine gute Figur behalten.
4. Man will nicht dick werden.
5. Man kann dabei Freunde treffen.

Cvičení 323

Warum machst du Sport?

Odpovídejte na základě předchozího cvičení pomocí infinitivní konstrukce. Pozor na zvrtné zájmeno v infinitivní konstrukci – vztahuje se k podmětu:

→ Ich mache Sport, um mich zu erholen.

Cvičení 324

Odpovídejte celým souvětím. Podle možnosti použijte vedlejší větu s **damit** nebo infinitivní konstrukci s **um ... zu**:

1. Warum kleidet sie sich so auffallend?
(Die Leute sollen sie bemerken.)
(Sie will die Aufmerksamkeit auf sich ziehen.)
2. Warum kauft sie sich immer so teure Bekleidung?
(Sie will immer höchst elegant aussehen.)
(Die Kolleginnen sollen sie beneiden.)
3. Warum trägt sie nie einen Minirock?
(Sie will die Aufmerksamkeit der Männer nicht wecken.)
(Man soll ihre dicken Beine nicht sehen.)
4. Warum trägt sie nie hohe Absätze?
(Sie will nicht größer sein als ihr Mann.)
(Sie kann dann schnell zur Arbeit laufen.)

Cvičení 325

Kde je to vhodné, odpovězte na otázky z minulého cvičení větami s **weil**:

→ Sie kleidet sich so auffallend, weil sie die Aufmerksamkeit auf sich ziehen will.

Cvičení 326

Podle možnosti spojte věty spojkou **damit** nebo použijte konstrukci **um ... zu** + infinitiv (dejte pozor na použití způsobových sloves):

1. Ich musste lauter sprechen. Alle wollten verstehen.
2. Er hat eine Anzeige in die Zeitung gesetzt. Er will eine neue Stelle finden.
3. Wir müssen alles gründlich vorbereiten. Die Veranstaltung soll reibungslos verlaufen.
4. Wir müssen alles sorgfältig vorbereiten. Wir wollen später keine Probleme haben.
5. Ich möchte noch heute fertig sein. Ich muss dann morgen nicht so früh aufstehen.
6. Wir müssen uns beeilen. Unsere Freunde sollen nicht lange auf uns warten.
7. Er hat in den Ferien gearbeitet und Geld verdient. Er kann jetzt sein Studium fortsetzen.

Cvičení 327

Odpovězte konstrukcí **um ... zu** + infinitiv:

Warum brauchst du ein Wörterbuch? Zur Übersetzung eines Textes.

→ Ich brauche ein Wörterbuch, um einen Text übersetzen zu können.

1. Warum braucht er den Lkw? Zum Transport von Möbeln.
2. Wozu braucht sie heute das Auto? Zum Einkaufen für die ganze Woche.
3. Wozu brauchst du einen Kredit von der Bank? Zur Erweiterung des Unternehmens.
4. Wozu brauchst du die Leiter? Zum Ernten der Äpfel.
5. Warum brauchst du den Klubraum? Zur Veranstaltung einer Party.
6. Wozu brauchst du die Nähmaschine? Zum Nähen der Kleidung für die Kinder.
7. Warum braucht er das Computerprogramm? Zur Verarbeitung der neuen Daten.

Cvičení 328

Podle možnosti použijte vět v závorce jako účelových vět se spojkou **damit** nebo jako konstrukci **um ... zu** + infinitiv:

Aus dem Leben eines Unternehmers

1. Er nimmt einen Kredit von der Bank auf, ... (er kann dann seine eigene Firma gründen)
2. Er muss eine Bürgschaft leisten, ... (die Bank gewährt ihm dann einen Kredit)
3. Er arbeitet zwölf Stunden täglich, ... (sonst könnte er alles nicht schaffen)
4. Er muss tüchtig und zuverlässig sein, ... (seine Kunden sollen zufrieden sein)
5. Er gibt Geld für die Werbung aus, ... (er will neue Absatzgebiete finden)
6. Er mietet neue Räume, ... (er will sein Unternehmen erweitern)
7. Er muss mehr Geld verdienen, ... (er muss Miete für die Räume bezahlen)
8. Er muss sein Arbeitstempo verlangsamen, ... (er will einen Herzinfarkt vermeiden)

14.2.6 Předmětné věty

Předmětné věty vyjadřují předmět řídicí věty. Ptáme se na ně jako na předmět (různými tvary zájmena *co*). Uvozují je spojky:

■ dass (že)

Ich erfuhr gestern, **dass** er nicht kommt.
Dozvěděl jsem se včera, že nepřijde.

Ich freue mich darüber, **dass** er kommt.
Mám z toho radost, že přijde.

■ ob (zda, jestli)

Ich will wissen, **ob** er kommt.
Chci vědět, jestli přijde.

nebo jsou připojeny jako vztažné věty:

Ich weiß nicht, **wann** er kommt.
Nevím, kdy přijde.

Pozor na **překlad** české spojky **aby**, která může v češtině uvozovat větu předmětnou nebo účelovou. Na větu předmětnou se zeptáme tvary zájmena **co**. **Aby** se pak překládá spojkou **dass**:

Die Mutter erlaubt der Tochter nicht, **dass** sie in die Disko geht.
Matka nedovolí dceři, aby šla na diskotéku.
(**co** jí nedovolí?)

Na účelovou větu se zeptáme otázkou za jakým účelem? **Aby** se pak překládá spojkou **damit**:

Die Tochter macht schnell ihre Aufgaben, **damit** sie dann in die Disko gehen kann.
Dcera si dělá rychle úlohy, aby pak mohla jít na diskotéku.
(**za jakým účelem** dělá rychle úlohy?)

Nepřímá otázka

Nepřímá otázka má pořádek slov jako vedlejší věta a je uvozována **tázacím výrazem** (doplňovací nepřímá otázka) nebo **spojkou ob** (zjišťovací nepřímá otázka):

Wann kommt der Zug? Können Sie mir sagen, **wann** der Zug kommt?
Darf man hier parken? Können Sie mir sagen, **ob** man hier parken darf?

V mluvené němčině se běžně v nepřímé otázce používá tvarů oznamovacího způsobu slovesa. V psané němčině a především v novinářském stylu se v nepřímé otázce používá konjunktivu I (nebo jako náhrady za nejednoznačné tvary konjunktivu II):

Der Direktor möchte wissen, ob der Gast zufrieden sei.

Ředitel by chtěl vědět, zda je host spokojen.

Wir möchten wissen, was der Minister **gesagt** habe.

Rádi bychom věděli, co ministr řekl.

Nepřímá řeč

Podobně je tomu u nepřímé řeči. V mluvené němčině se běžně (kromě novinářského stylu) při reprodukci cizí výpovědi používá vedlejší věty s **dass** a sloveso je většinou v oznamovacím způsobu:

Sie sagt, **dass** die Gäste zufrieden sind.

Říká, že hosté jsou spokojeni.

Er ruft, **dass** er uns hilft.
Volá, že nám pomůže.

Ve spisovné němčině a především v psaném a novinářském stylu se pro reprodukování cizí výpovědi používá konjunktivu I (nebo pro jednoznačnost náhrada konjunktivem II) a často se vypouští spojka **dass**:

Der Minister sagt, **dass** das Gesetz vorbereitet werde.

Der Minister sagt, das Gesetz **werde** vorbereitet.
Ministr říká, že se zákon připravuje.

Cvičení k 14.2.6

Cvičení 329

Uvedte tyto informace větou: Wissen Sie, dass ...?

1. Die Stadt Pilsen wurde 1295 gegründet.
2. Der Schriftsteller Franz Kafka verbrachte sein ganzes Leben in Prag.
3. Bremen ist das kleinste Bundesland Deutschlands.
4. In unserem Körper gibt es mehr als 200 Knochen.
5. Der menschliche Körper besteht aus rund 70 Billionen Zellen.
6. Der Großglockner ist der höchste Berg Österreichs.

Cvičení 330

Rozhodněte, zda použít spojku **dass** nebo **damit**:

1. Er empfiehlt mir, _____ ich es noch mal versuche.
2. Ich versuche es bestimmt noch einmal, _____ er mit mir zufrieden ist.
3. Er bittet mich, _____ ich ihm bei der Arbeit helfe.
4. Ich gehe hin, _____ er nicht allein ist.
5. Sie rät mir, _____ ich selbstsicherer sein soll.
6. Ich muss selbstsicherer werden, _____ die Mitarbeiter mich ernst nehmen.

Cvičení 331

Utvořte souvětí s úvodní větou:

Wir müssen Sie darauf aufmerksam machen, dass ...

- a)
1. Die Qualität der Ware entspricht nicht den vereinbarten Bedingungen.
 2. Die Ware wurde beschädigt.
 3. Die Zahlung der oben genannten Rechnung erfolgte noch nicht.
- b)
1. Das Rauchen ist in diesen Räumen verboten.
 2. Unsere Kunden sind mit Ihren Dienstleistungen höchst unzufrieden.
 3. Die Preise in unserem Hotel sind gestiegen.

Cvičení 332

Přeložte. Dejte pozor na překlady spojky aby:

1. Přeji si, abys to nikomu neřikal.
2. Řekni jí něco hezkého, aby nebyla smutná.
3. Ona říká, že není smutná.
4. Doporučuji vám, abyste tolik nekouřil.
5. Doma nekouří, aby se manželka nezlobila.
6. Nechce, aby mu někdo pomáhal.
7. Musím mu pomoci, aby byl včas hotov.

Cvičení 333

Tvořte nepřímé otázky s úvodní větou:

Niemand weiß, ...

1. Was soll man jetzt machen?
2. Wessen ist das Autowrack auf der Straße?
3. Worauf warten wir noch?
4. Wem gehört das schöne Bild?
5. Kann man daran etwas ändern?
6. Woran denkt sie die ganze Zeit?
7. Gibt es hier eine andere Lösung?
8. Wohin ist er verschwunden?
9. Ist der Patient noch zu retten?

Cvičení 334

Tvořte nepřímé otázky s úvodní větou:

Kannst du mir bitte sagen, ...?

1. Wo kann ich hier eine Auskunft bekommen?
2. Wo bist du die ganze Zeit gewesen?
3. Gibt es hier etwas zum Trinken?
4. Warum redet er immer darüber?
5. Ist er imstande, dafür etwas zu tun?
6. Wie sehe ich in diesem Kleid aus?
7. Kann ich mit deiner Hilfe rechnen?
8. Soll ich meinen Führerschein mitnehmen?
9. In welchem Hotel hast du eigentlich die Zimmer bestellt?

14.2.7 Nahrazování vět s dass infinitivní konstrukcí

Vedlejší věty uvedené spojkou **dass** (kromě vět předmětných jsou to např. věty podmětne, přísudkové, přívlastkové) se za určitých podmínek nahrazují infinitivní konstrukcí s **zu**. Určitý tvar slovesa věty vedlejší je ve tvaru infinitivu, který stojí na konci polovětné konstrukce, a před ním je částice **zu**. Spojka **dass** se vypouští. Pokud je ve vedlejší větě sloveso s odlučitelnou předponou, vkládá se u infinitivu **zu** mezi předponu a slovesný základ.

Wir planen, dass wir ein Haus bauen.

→ Wir planen (,) ein Haus **zu** bauen.

Plánujeme, že postavíme dům.

Wir planen, dass wir unser Haus umbauen.

→ Wir planen (,) unser Haus **umzu**bauen.

Plánujeme, že náš dům přestavíme.

Vedlejší věta s **dass** se může nahradit infinitivní konstrukcí s **zu** v těchto případech:

■ podměty vedlejší a řídicí věty jsou totožné

Er hofft, dass **er** die Prüfung besteht.

→ Er hofft (,) die Prüfung **zu** bestehen.

Doufá, že zkoušku složí.

Gabi entschloss sich, dass **sie** Frank heiratet.

→ Gabi entschloss sich (,) Frank **zu** heiraten.

Gabi se rozhodla, že si Franka vezme.

■ podmět vedlejší věty je obsažen jako předmět v řídicí větě

Es freut **mich**, dass **ich** Sie kennen lerne.

→ Es freut mich (,) Sie kennen **zu** lernen.

Těší mě, že vás poznávám.

Die Eltern erlauben **der Tochter**, dass **sie** in die Disko geht.

Rodiče dceři dovolí, aby šla na diskotéku.

→ Die Eltern erlauben der Tochter (,) in die Disko **zu** gehen.

Rodiče dceři dovolí jít na diskotéku.

■ řídicí věta má podmět **es**, ve vedlejší větě je podmět **man**

Es ist nötig, dass **man** pünktlich kommt.

Je nutné, aby se přišlo včas.

→ Es ist nötig (,) pünktlich **zu** kommen.

Je nutné přijít včas.

Poznámky:

1 Pokud děj věty vedlejší předchází ději řídicí věty, použijeme ve spisovné němčině v infinitivní konstrukci minulého infinitivu. Zu pak stojí před infinitivem pomocného slovesa:

Es freut mich, dass ich das Spiel gewonnen habe.

→ Es freut mich (,) das Spiel **gewonnen zu haben**.

Těší mě, že jsem tu hru vyhrál.

2 Užití čárky je na uvážení uživatele. Pro lepší přehlednost a jednoznačnost se čárka použije, může však být i vypuštěna.

3 Po některých slovesech sdělování a vnímání (např. sagen, antworten, erzählen, fragen, schreiben, hören, lesen, sehen) **není** možné vedlejší větu nahradit infinitivní konstrukcí:

Er schreibt, **dass** er bald wieder kommt.

Píše, že zase brzy přijede.

4 Další vazby s **zu** + infinitiv

■ scheinen + **zu** + infinitiv

Es scheint, dass **er** müde ist.

→ **Er** scheint müde **zu** sein.

Zdá se, že je unaven.

Es schien, dass **er** müde ist.

→ **Er** schien müde **zu** sein.

Zdálo se, že je unaven.

■ brauchen + **zu** + infinitiv

Du brauchst mich nur **anzurufen**.

Stačí, abys mi zatelefonoval.

Du brauchst dir keine Sorgen **zu** machen.

(místo müssen + zápor)

Nemusíš si dělat starosti.

■ es gilt + **zu** + infinitiv

Jetzt gilt es (,) alles **zu** erklären.

Teď jde o to, aby se všechno vysvětlilo.

Cvičení k 14.2.7

Cvičení 335

Nahradte vedlejší věty infinitivní konstrukcí s **zu**:

1. Ich entschloss mich, dass ich regelmäßig Sport mache.
2. Ich beabsichtige, dass ich zweimal wöchentlich einen Gymnastikkurs besuche.
3. Es ist für mich wichtig, dass ich ein paar Kilo abnehme.
4. Mein Freund rät mir, dass ich mir ein Fahrrad anschaffe.
5. Er verspricht, dass er mit mir dann Radwanderungen macht.
6. Es ist notwendig, dass man sich aktiv erholt.

Cvičení 336

Rozhodněte, kde je možné nahradit vedlejší větu infinitivní konstrukcí s **zu**:

1. Er hofft, dass er eine gute Lösung gefunden hat.
2. Wir sehen, dass wir eine gute Lösung gefunden haben.
3. Er schreibt, dass er auch zum Kongress eingeladen worden ist.
4. Wir freuen uns darüber, dass wir auch zum Kongress eingeladen worden sind.
5. Wir sehen, dass wir hier nichts Neues erfahren.
6. Es ist möglich, dass man hier etwas Neues erfährt.
7. Wir hoffen, dass er die Ursachen der Störung festgestellt hat.
8. Es ist erfreulich, dass man hier nette Leute trifft.

Cvičení 337

V odpovědích použijte konstrukce s **zu** + infinitiv:

Wollen Sie im Juni in Urlaub fahren? vorhaben / im Juli

→ Ich habe vor, im Juli in Urlaub zu fahren.

1. Fahren Sie mit dem Auto? beabsichtigen / diesmal mit dem Zug
2. Wollen Sie sich um das Stipendium bewerben? versuchen / für das nächste Jahr
3. Treffen wir uns nächstes Jahr in Bremen? hoffen / noch in diesem Sommer
4. Willst du die Stelle wechseln? die Absicht haben / Ende des Monats kündigen
5. Nehmen Sie an unserer Konferenz teil? sich freuen / dieses Jahr
6. Werden Sie Ihr Haus umbauen? planen / nächstes Jahr
7. Wann willst du heiraten? beschließen / gleich nach dem Studiumabschluss

Cvičení 338

Přeložte do češtiny:

1. Der Junge leugnet, das Fenster zerbrochen zu haben.
2. Die Eltern bitten ihn, die Wahrheit zu sagen.
3. Er scheint nicht zu lügen.
4. Er scheint die Eltern überzeugt zu haben.
5. Jetzt gilt es herauszufinden, wer das wirklich gemacht hat.
6. Der Junge braucht keine Angst mehr zu haben, dass er bestraft wird.

14.2.8 Přípustkové věty

Přípustkové věty vyjadřují okolnost, navzdory které se uskutečňuje děj řídicí věty. Bývají uvedeny spojkami:

■ **obgleich, obschon, obwohl** (ačkoliv)

Obwohl / obgleich ich ihn eingeladen hatte, ist er nicht gekommen.

Ačkoliv jsem ho pozval, nepřišel.

Spojka **obschon** se používá zřídka.

■ **wenn + auch (noch so)** (i když)

Er zieht keinen Pullover an, **wenn es auch** (noch so) kalt ist.

Neoblékne si svetr, i když je (tak) zima.

Použití **trotzdem** v přípustkových větách vedlejších je zastaralé. V moderní němčině uvozuje **trotzdem** hlavní větu:

Ich hatte ihn eingeladen. **Trotzdem** ist er nicht gekommen.

Pozval jsem ho. Přesto nepřišel.

Zevšeobecnovací přípustkové věty

Jsou uvedeny tázacím zájmenem (popř. příslovcem) + **auch** (immer). V těchto případech začíná hlavní věta stojící za větou vedlejší podmětem.

Was er **auch** unternimmt, alles gelingt ihm.

Ať podnikne cokoli, všechno se mu daří.

Wann ich **auch** ankomme, ich rufe dich an.

Ať přijedu kdykoli, zavolám ti.

Cvičení k 14.2.8

Cvičení 339

Připojte věty spojkami **obwohl, obgleich**:

Sie raucht, ...

1. Sie weiß, dass es gesundheitsschädlich ist.
2. Sie hat Probleme mit der Atmung.
3. Sie hat versprochen, dass sie damit aufhört.
4. Hier ist das Rauchen verboten.
5. Sie ist schwanger.
6. Ihrem Mann gefällt es nicht.

Cvičení 340

Obměňujte podle vzoru:

Er hatte große Schmerzen. Trotzdem ging er nicht zum Arzt.

→ Obwohl er große Schmerzen hatte, ging er nicht zum Arzt.

1. Wir haben uns sehr bemüht. Trotzdem hat er nichts begriffen.
2. Sie hat Geburtstag. Trotzdem ist er nicht gekommen.
3. Er sagt, dass er sie liebt. Trotzdem will er sie nicht heiraten.
4. Der Film ist erst ab 18 Jahren. Trotzdem erlaubt sie den Kindern ins Kino zu gehen.
5. Ich habe ihn mehrmals darauf aufmerksam gemacht. Trotzdem hat er den Fehler nicht beseitigt.
6. Wir haben es ihm erklärt. Trotzdem hat er seine Meinung nicht geändert.
7. Sie hatte zwei Schlaftabletten genommen. Trotzdem konnte sie nicht einschlafen.

Cvičení 341

Přeložte:

1. Nechce zůstat doma, ačkoliv je silně nachlazená.
2. Přestože byl opilý, sedl si k volantů.
3. Ještě nezaplatil, ačkoliv jsme ho několikrát upomínali.
4. I když už je v důchodu, stále má co dělat.
5. Nechce tomu rozumět, ačkoliv jsme mu to několikrát vysvětlovali.
6. I když byla hrozně unavená, nemohla usnout.

14.2.9 Způsobové věty

Způsobové věty vyjadřují příslovečné určení způsobu řídicí věty.

1 Srovnávací věty jsou uvozovány spojkami:

wie (*jak*)

Er ist nicht so streng, **wie** ich vermutet habe.
Není tak přísný, jak jsem se domnívala.

Er ist nicht so guter Schauspieler, **wie** ich gedacht habe.
Není tak dobrý herec, jak jsem si myslela.

als (*než*)

Er ist strenger, **als** ich erwartet habe.
Je přísnější, než jsem si myslela.

Er ist ein noch besserer Schauspieler, **als** ich dachte.
Je ještě lepší herec, než jsem si myslela.

Ve srovnávacích větách vyjadřujících **neskutečný děj** se používají spojky:

als ob nebo **als wenn** (*jako by*)

Er tut so, **als ob** / **als wenn** er das Problem verstehen könnte.
Dělá, jako by tomu problému rozuměl.

Ob resp. wenn je možné vynechat. Po als pak následuje určitý slovesný tvar:

Er tut so, **als** könnte er das Problem verstehen.

2 Způsobové věty prostředku jsou uvozovány spojkami:

indem, dadurch – dass (*tím, že*)

Rohstoffe kann man sparen, **indem** man Abfälle verwertet.
Suroviny je možno šetřit tím, že se zpracovávají odpadky.

3 Způsobové věty se spojkami

ohne dass (*aniž by* nebo *bez toho, aby*)

Er hat Gäste eingeladen, **ohne dass** es seine Frau wusste.
Pozval hosty, aniž o tom jeho žena věděla.

(an)statt dass (*namísto aby*)

Statt dass es die Sekretärin erledigt, muss es der Chef selbst machen.
Místo aby to vyřídila sekretářka, musí to udělat šéf sám.

4 Infinitivní vazby s ohne + zu a statt + zu

Pokud je ve větě řídicí i vedlejší stejný podmět, nahrazuje se vedlejší věta běžně konstrukcí **ohne + zu + infinitiv**, popř. **statt + zu + infinitiv**:

Er arbeitet den ganzen Tag, **ohne dass** er eine Pause macht.

Er arbeitet den ganzen Tag (,) **ohne** eine Pause **zu machen**.

Pracuje celý den, aniž si udělá přestávku.

Statt dass er ihr hilft, liest er eine Zeitung.

Statt ihr **zu helfen** (,) liest er eine Zeitung.

Místo aby jí pomohl, čte si noviny.

Pokud děj věty vedlejší předchází ději řídicí věty, použijeme ve spisovné němčině v konstrukci minulého infinitivu:

Er hat Gäste eingeladen (,) **ohne** seine Frau **gefragt zu haben**.

V hovorové němčině se v těchto konstrukcích běžně časová souslednost nevyjadřuje:

Er hat Gäste eingeladen (,) **ohne** seine Frau **zu fragen**.

Cvičení k 14.2.9

Cvičení 342

Reagujte podle vzoru:

War die Prüfung schwierig?

→ Sie war noch schwieriger, als ich erwartet habe.

1. War der Vortrag interessant?
2. War der Krimi spannend?
3. War das Hotel teuer?
4. Hatte sie große Freude?
5. Hat er einen großen Blumenstrauß mitgebracht?
6. Hat sie viele Gäste eingeladen?
7. Kam er spät nach Hause?
8. Hat die Untersuchung wehgetan?

Cvičení 343

Reagujte podle vzoru:

War der Urlaub ruhig?

→ Er war nicht so ruhig, wie ich gehofft habe.

1. War der Gast zufrieden?
2. Spielte die Eishockeymannschaft gut?
3. Hast du eine hohe Belohnung bekommen?
4. War die Prüfung leicht?
5. Hast du eine gute Stelle gefunden?
6. Ging es schnell?
7. Hat er es gut erledigt?
8. Hat das Essen den Gästen gut geschmeckt?

Cvičení 344

Obměňujte podle vzoru:

Er ist nicht der Klügste von allen.

→ Er tut so, als ob er der Klügste von allen wäre.

1. Er ahnt nichts.
2. Sie ist noch nicht gesund.
3. Es ist ihm nicht egal.
4. Er versteht nicht alles.
5. Er ist kein Weltmeister.
6. Sie kann das Auto nicht reparieren.
7. Er ist kein Millionär.
8. Er hat ganz gut gehört.
9. Sie hat nicht alles gewusst.

Cvičení 345

Přeložte:

1. Stará se o ni, jako by byla jeho vlastní dcera.
2. Dnes je tak chladno, jako by už byl podzim.
3. Je hladový, jako by byl týden nejedl.
4. Dělá, jako by to byl nevěděl.
5. Má radost, jako by to byl jeho vlastní úspěch.
6. Chová se, jako by ji byl někdo urazil.
7. Dívá se na mě, jako by mi nerozuměla.

Cvičení 346

Wie kann man ... ?

Wie kann man Infektionskrankheiten vorbeugen?

(Impfungen durchführen)

→ Man kann Infektionskrankheiten vorbeugen, indem man Impfungen durchführt.

1. Wie kann man zum Umweltschutz beitragen? (Getränke in Mehrwegflaschen kaufen)
2. Wie kann man Rohstoffe sparen? (die Abfälle verwerten)
3. Wie kann man effektiv Fremdsprachen lehren? (moderne Methoden anwenden)
4. Wie kann man die Daten schnell verarbeiten? (einen Computer einsetzen)
5. Wie kann man zum guten Fachmann werden? (sich stets weiterbilden und Erfahrungen erwerben)

Cvičení 347

Ist das richtig? Spojte do souvětí podle vzoru:

Er sitzt in der Bierstube. Er geht nicht zur Vorlesung.

→ Statt zur Vorlesung zu gehen, sitzt er in der Bierstube.

1. Er hilft seiner Frau nicht. Er liegt auf der Couch.
2. Er tut selbst nichts. Er meckert nur die ganze Zeit.
3. Sie spart nicht für den Urlaub. Sie gibt immer viel Geld aus.
4. Sie lernte nicht. Sie saß vor dem Fernseher.
5. Sie hat sich nicht ausgeschlafen. Sie ging zu einer Party.
6. Er widmet sich nicht seiner Familie. Er verbringt die Freizeit mit seinen Kumpanen.

Cvičení 348

Řekněte podle vzoru, jak se dotyčný choval:

sich nicht vorbereiten / zur Prüfung gehen

→ Er hatte sich nicht vorbereitet und ging zur Prüfung.

Ohne sich vorzubereiten, ging er zur Prüfung.

Ohne sich vorbereitet zu haben, ging er zur Prüfung.

1. sich nicht auskleiden / sich ins Bett legen
2. den Gastgeber nicht um Erlaubnis bitten / sich eine Zigarette anzünden
3. nicht bezahlen / das Hotel verlassen
4. kein Wort sagen / weggehen
5. eine Entscheidung treffen / sich nicht beraten
6. zur Party kommen / nicht eingeladen sein
7. in Urlaub fahren / keinen festen Plan machen

Cvičení 349:

Přeložte:

1. Je ještě přísnější, než jsem si myslela.
2. Dělá, jako by všemu rozuměl.
3. Pracuje celé hodiny, aniž by si udělal přestávku.
4. Mnohými věcmi se zabývá sám, místo aby to vyřídila sekretářka.
5. Udržuje se v kondici tím, že denně v kanceláři cvičí.
6. Často zůstává v kanceláři do večera, aniž by zavolal své ženě a dal jí vědět.
7. Pracuje do noci, místo aby si vyrazil se ženou nebo přáteli.

14.2.10 Vztažné věty

Vztažné věty jsou závislé na některém podstatném jménu (popř. zájmenu) věty řídicí nebo se vztahují k celému obsahu řídicí věty. Vztažná věta je nejčastěji připojena za podstatné jméno, které rozvíjí:

Die **Kollegin, die** mir so viel geholfen hat, arbeitet hier nicht mehr.

Ta kolegyně, která mi tolik pomohla, tu už nepracuje.

Das **Hotel, in dem** wir damals wohnten, steht nicht mehr.

Hotel, ve kterém jsme tenkrát bydleli, už neexistuje.

Někdy stojí mezi podstatným jménem a k němu se vztahující větou vztažnou další výraz (infinitiv, přičestí minulé, odlučitelná předpona apod.):

Ich habe einen **Artikel** gelesen, **der** sich mit dem Problem befasst.

Četl jsem jeden článek, který se tím problémem zabývá.

Vztažné věty se k větě nadřazené připojují vztažnými zájmeny, příslovci (wo), zájmennými příslovci, zájmeny was, wer nebo jeho pádovými tvary.

1 Vztažné věty připojené vztažnými zájmeny

Vztažná zájmena se ve většině tvarů shodují s tvary určitého členu. Výjimky představují:

2. p. mužského a středního rodu **dessen** (*jehož*),
2. p. pád ženského rodu **deren** (*jejíž*),
2. p. množného čísla **deren** (*jejichž*) a
3. p. množného čísla **denen** (*jimž*).

Welcher ve funkci vztažného zájmena je zastaralé.

... der Film, **der** heute im Fernsehen läuft, ...

... *ten film, který dneska dávají v televizi, ...*

... der Regisseur, **dessen** Film heute im Fernsehen läuft, ...

... *režisér, jehož film dnes dávají v televizi, ...*

... der Film, bei **dem** ich immer einschlafe, ...

... *film, při kterém vždy usnu, ...*

... ein Film, **den** ich unbedingt sehen muss, ...

... *film, který rozhodně musím vidět, ...*

... die Kollegin, **die** dafür zuständig ist, ...

... *kolegyně, která to má na starosti, ...*

... die Kollegin, **deren** Mann ein bekannter Augenarzt ist, ...

... *kolegyně, jejíž muž je známý oční lékař, ...*

... die Kollegin, mit **der** ich daran zusammenarbeite ...

... *kolegyně, se kterou na tom spolupracuji ...*

... die Kollegin, **die** ich fragen will, ...

... *kolegyně, které se chci zeptat, ...*

... die Leute, **die** dort warten, ...

... *ti lidé, kteří tam čekají, ...*

... die Städte, **deren** Umwelt gefährdet ist, ...

... *města, jejichž životní prostředí je ohroženo, ...*

... die Firmen, **denen** wir eine Zusammenarbeit anbieten, ...

... *firmy, jimž nabízíme spolupráci, ...*

... die Kollegen, **die** ich gefragt habe, ...

... *kolegové, kterých jsem se ptal, ...*

2 Vztažné věty s předložkou

Patří-li ke vztažnému zájmenu předložka, stojí vždy před ním:

Wir brauchen Fachleute, **mit** denen wir zusammenarbeiten könnten.

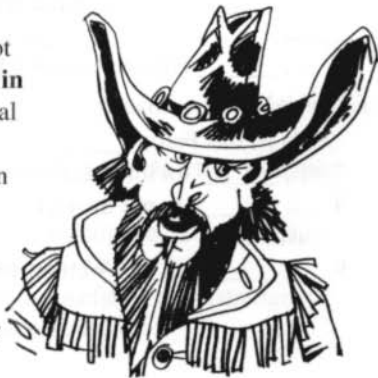
Potřebujeme odborníky, s kterými bychom mohli spolupracovat.

Dana ist die Freundin, **auf** die ich mich immer verlassen kann.

Dana je přítelkyně, na kterou se mohu vždy spolehnout.

In der Stadt gibt es ein Schloss, **in** dessen Rittersaal verschiedene Veranstaltungen stattfinden.

Ve městě je zámek, v jehož rytířském sále se konají různé akce.

3 Vztažné věty s wo

Vztahuje-li se věta k podstatnému jménu s významem místním nebo časovým, může být uvedena vztažným příslovcem **wo** (*kde, kdy*), které nahradí spojení předložky a vztažného zájmena:

Sie besuchte die Stadt, **wo / in der** sie vor Jahren gelebt hatte.

Navštívila město, kde / ve kterém před lety žila.

Das waren die Jahre, **wo / in denen / als** ich so glücklich war.

To byly ty roky, kdy jsem byl tak šťasten.

4 Vztažné věty se zájmennými příslovci

Pokud se vztažná věta vztahuje k celé výpovědi řídicí věty, připojuje se místo vztažným zájmenem s předložkou zájennými příslovci typu **wo(r) + předložka** (viz 8.4):

Sie hat neue Skier bekommen, **worüber** sie sich wahnsinnig freute.

Dostala nové lyže, z čehož měla šílenou radost.

Sie schief sich erst mal aus, **wodurch** es ihr besser ging.

Nejdříve se pořádně vyspala, čímž se jí ulevilo.

5 Vztažné věty s wer, wessen, wem, wen; was

Wer das Medizinstudium erfolgreich beenden will, (der) muss fleißig und tüchtig sein.

Kdo chce úspěšně dokončit studium medicíny, musí být pilný a zdatný.

Wem das Programm nicht gefällt, (der) kann zu Hause bleiben.

Komu se ten program nelíbí, může zůstat doma.

Jedná se vlastně o zkrácené vztažné věty, které se vztahují k neurčitým osobám:

Jeder, der das Medizinstudium beenden will, ...

Diejenigen, denen das Programm nicht gefällt, ...

Was uvozuje větu, která se vztahuje k neosobám nebo k celé výpovědi hlavní věty:

Sie hatte alles, **was** die anderen nicht besaßen.

Měla všechno, co ostatní neměli.

Er hatte sein Wort gebrochen, **was** ich nicht erwartete.

Porušil své slovo, což jsem nečekal.

Cvičení 350

Doplňte souvětí podle vzoru:

Wie heißt der Student, ... ? Er fragte nach mir.

→ Wie heißt der Student, der nach mir fragte?

1. Du hast mit ihm gesprochen.
2. Seine Schwester studierte auch an unserer Fakultät.
3. Er hat sich um ein Stipendium beworben.
4. Du hast mir von ihm erzählt.
5. Der Professor lässt ihn die Prüfung wiederholen.
6. Der Dozent ist mit seiner Arbeit sehr zufrieden.
→ Wie heißt die Firma, ... ?
7. Sie hat dein Büro eingerichtet.
8. Ihr Vertreter hat uns gestern besucht.
9. Deine Frau hat in der Firma gearbeitet.
10. Wir sollen uns an die Firma wenden.
11. Von der Firma kam die große Bestellung.

→ Hier sind die Unterlagen,

12. Ich brauche sie für die heutige Besprechung.
13. Du hast an den Unterlagen gestern gearbeitet.
14. Man muss in den Unterlagen noch etwas präzisieren.
15. Mit der Vorbereitung der Unterlagen hatte ich viel zu tun.
16. Wir können ohne sie nicht zur Besprechung gehen.

Cvičení 351

Was magst du nicht?

Einige Leute reden zu viel.

→ Ich mag die Leute nicht, die zu viel reden.

1. Mit einigen Leuten hat man wenig Spaß.
2. Einige Sportarten sind zu roh.
3. In einigen Hotels ist es zu vornehm.
4. Die Nachbarn streiten sehr oft.
5. An dem Tag haben wir Mathematik.
6. Das Ende der Geschichten ist traurig.

Cvičení 352

Doplňte vztažné zájmen a, kde je třeba, i předložku. Kde je to možné, použijte i jiný vztažný výraz, např. příslovce:

Wir ziehen um

1. Wo sind die großen Kartons, _____ ich für die Bekleidung brauche?
2. Ich suche die Kiste, _____ die Bücher aus meiner Bibliothek kommen.
3. Und wo ist der Karton, _____ ich Glas eingepackt habe?
4. Hast du den Strick, _____ auf dem Tisch lag?
5. Ich brauche noch einen von den Säcken, _____ wir im Keller haben.
6. Wo ist mein Telefonblock, _____ ich die Nummer der Möbelspediteurfirma habe?

Cvičení 353

Doplňte přivlastňovací zájmeno a, kde je třeba, i předložku:

Unser Chef, _____, geht in Ruhestand.

1., _____ vor kurzem sechzig geworden ist,
2., _____ ich immer Vertrauen hatte,
3., _____ Gesundheitszustand nicht ganz gut ist,
- Unser Haus, _____, gehört zu den schönsten in der Stadt.
4., _____ mein Großvater gebaut hat,
5., _____ unsere Familie seit Jahren wohnt,
6., _____ ein interessantes Hauszeichen ist,

Wo ist das Foto, _____ ?

7., _____ du im Urlaub gemacht hast?
8., _____ du mit unserem deutschen Freund bist?
9., _____ du den Wettbewerb gewonnen hast?

Cvičení 354

Doplňte vztažné zájmeno ve 2. pádě:

der Sportler / seine Leistungen haben überrascht

→ Das ist der Sportler, dessen Leistungen überrascht haben.

1. der Dichter / ich lese seine Gedichte am liebsten
2. die Firma / wir sind mit ihren Dienstleistungen zufrieden
3. die Nachbarn / unsere Töchter spielen mit ihren Kindern
4. das Land / seine Regierung tut viel für die Umwelt
5. der Freund / ich habe bei seiner Tante in Wien gewohnt
6. die Kinder / ihre Eltern sind den ganzen Tag beschäftigt
7. die Patientin / der Chefarzt ist mit ihrem Zustand nicht zufrieden

Cvičení 355

Tvořte věty podle vzoru. Vztažná věta bude uvedena výrazy **wer, wem, wen**:

Kennt jemand die Antwort auf meine Frage? Schreiben Sie sie bitte!

→ Wer die Antwort auf meine Frage kennt, der soll sie bitte schreiben.

1. Ist hier jemand, der die Busfahrt schlecht verträgt? Sagen Sie es bitte!
2. Ist jemandem übel geworden? Sie bekommen eine Tablette.
3. Geht dieses Problem jemanden an? Melden Sie sich bitte!
4. Ist das jemandem noch nicht klar? Kommen Sie zu mir!
5. Findet jemand die Aufgabe zu leicht? Sie bekommen noch eine.
6. Ist jemandem der Aufstieg zu anstrengend? Kehren Sie bitte zurück!

Cvičení 356

Doplňte do vět výrazy **wo, wobei, wodurch, wofür, wogegen, womit, woran, worauf, worüber, wovor**:

1. Sie nahm eine Tablette ein, _____ sich ihre Kopfschmerzen verminderten.
2. Er hat mir alles Mögliche erklärt, _____ er das Wichtigste vergessen hat.
3. Ich werde ihm sagen, _____ ich ihn halte.
4. Sie hatte die ganze Wohnung aufgeräumt, _____ sie von der Mutti gelobt wurde.
5. Sie soll hier vor Jahren gewohnt haben, _____ ich mich nicht mehr erinnere.
6. Die beiden werden bestimmt streiten, _____ ich mich jetzt schon fürchte.
7. In unserer Stadt soll eine Papierfabrik gebaut werden, _____ verschiedene Gruppierungen kämpfen.
8. Er hat gekündigt, _____ sich alle wunderten.
9. Sie hat früher viel Sport gemacht, _____ sie jetzt verzichten muss.
10. Er soll eine andere Lösung finden, _____ ich jedoch nicht mehr rechne.
11. Sie kehrt in die Stadt zurück, _____ sie als Kind lebte.

Cvičení 357

Přeložte:

1. Jeho dcera složila maturitu, z čehož on má ohromnou radost.
2. Myslí na ty roky, kdy byla ještě malá.
3. Dívá se na hračky, se kterými si hrála.
4. Chodí kolem parku, do kterého spolu chodili na procházku.
5. Vždy se zajímal o všechno, o co se zajímala ona.
6. Nedávno poznal chlapce, do kterého se dcera zamilovala a jehož fotku má na stole.

14.3 Uvolňování z větného rámce v podřadném souvětí

Mimo větný rámec stojí v podřadném souvětí:

- vztažná věta, pokud mezi ní a podstatným jménem, které rozvíjí, stojí přičestí minulé nebo infinitiv tvořící rámec řídicí věty

Ich habe schon alle Bücher **gelesen**, die ich zu Weihnachten bekommen habe.

Přečetl jsem už všechny knihy, které jsem dostal k Vánocům.

Ich will alle Bücher **lesen**, die ich zu Weihnachten bekommen hatte.

Chci přečíst všechny knihy, které jsem dostal k Vánocům.

- vazba dvou infinitivů ve vedlejší větě

Sie schreibt, dass sie sich der Operation hat **unterziehen müssen**.

Píše, že se musela podrobit té operaci.

Sie sagt, dass sie sowieso nicht hätte **kommen können**.

Říká, že by stejně nebyla mohla přijít.

V případě, že je ve vedlejší větě vazba dvou infinitivů, nestojí pomocné sloveso v určitém tvaru na konci vedlejší věty, ale je před oběma infinitivy. Záporka nicht je před určitým slovesem.

- infinitivní konstrukce s zu, um – zu, ohne – zu a statt – zu (viz 14.2.7, 14.2.5, 14.2.9)

Cvičení k 14.3

Cvičení 358

Utvořte souvětí s první větou:

Es tut mir Leid, dass ...

Sie hat nicht kommen können.

→ Es tut mir Leid, dass sie nicht hat kommen können.

1. Petra hat gleich wegfahren müssen.
2. Silke hat ihren Freund nicht mitnehmen wollen.
3. Er hat uns nichts sagen dürfen.
4. Sie haben an unserer Veranstaltung nicht teilnehmen wollen.
5. Gabi hat nicht singen können.
6. Du hast nicht mitspielen wollen.

Cvičení 359

Utvořte souvětí s první větou:

Es wäre besser gewesen, wenn ...

Er hätte es nicht tun müssen.

→ Es wäre besser gewesen, wenn er es nicht hätte tun müssen.

1. Ich hätte es meinen Eltern sagen können.
2. Er hätte auch seine Familie mitnehmen dürfen.
3. Er hätte allein reisen können.
4. Du hättest deine Mutter nach Hause nehmen dürfen.
5. Sie hätte nicht so früh zurück zur Arbeit gehen müssen.
6. Er hätte länger zu Hause bleiben können.

14.4 Souvětí s párovými spojkami

Všimněte si na následujících příkladech, jak párové spojky ovlivňují slovosled a kde ve větě stojí; dejte pozor také na použití čárky:

■ **einerseits – andererseits** (*na jedné straně – na druhé straně*)

Einerseits will er viel Geld verdienen, **andererseits** ist er jedoch nicht besonders tüchtig.

Na jedné straně by chtěl vydělávat hodně peněz, na druhé straně však není obzvlášť zdatný.

■ **sowie / sowohl – als (auch)** (*jak – tak / tak i*)

Er spricht **sowie / sowohl** Englisch **als (auch)** Französisch.

Mluví jak anglicky tak francouzsky.

■ **entweder – oder** (*buď – anebo*)

Entweder du strengst / strengst du dich mehr an, **oder** du wirst die Prüfung wieder nicht schaffen.

Buď se budeš víc snažit, nebo tu zkoušku zase neuděláš.

■ **nicht nur – sondern auch** (*nejen – ale i*)

Er hat **nicht nur** Probleme in der Arbeit, **sondern** er fühlt sich **auch** gesundheitlich nicht wohl.

Má nejen problémy v práci, ale ani zdravotně se necítí dobře.

■ **weder – noch** (*ani – ani*)

Er hat **weder** geschrieben, **noch** hat er mich angerufen.

Ani nenapsal, ani mi nezatelefonoval.

■ **mal – mal** (*jednou – jednou*)

Mal spült sie das Geschirr, **mal** machen es die Kinder.

Jednou / někdy umyje nádobí ona, jednou / někdy to udělají děti.

■ **bald – bald** (*hned – hned*)

Bald lachte sie ihn fröhlich an, **bald** weinte sie vor Freude.

Hned se na něj šťastně smála, hned zas plakala radostí.

Po párové spojce **nicht nur – sondern auch** je přímý pořádek slov, po ostatních je nepřímý pořádek slov. Po spojce **entweder** je možný přímý i nepřímý pořádek slov. Spojka **weder**

– **noch** sama o sobě vyjadřuje zápor, takže ve větě už další zápor není. Párová spojka **sowie / sowohl – als (auch)** zřídka spojuje věty, většinou jen větné členy.

K párovým spojkám patří také

■ **je – desto / umso** (*čím – tím*)

Je länger ich die neue Kollegin kannte, **desto** mehr mochte ich sie.

Čím déle jsem novou kolegyni znala, tím jsem ji měla raději.

V první části po spojce **je se** uplatňuje slovosled věty vedlejší (sloveso v určitém tvaru je na konci), po **desto** je nepřímý pořádek slov (následuje po ní určitý slovesný tvar).

Cvičení k 14.4

Cvičení 360

Spojte věty spojkami v závorce:

1. Er hat aufgeräumt. Er hat eingekauft. (nicht nur – sondern auch; weder – noch)
2. Wir essen zu Abend zu Hause. Wir gehen ins Restaurant. (mal – mal; entweder – oder)
3. Er hat (zwar) das Abendessen zubereitet. Er hat das Geschirr nicht gespült. (einerseits – andererseits; weder – noch)
4. Sie ist tüchtig und energisch. Sie ist manchmal leichtgläubig und übereilt. (einerseits – andererseits)

Cvičení 361

Spojte věty párovými spojkami **entweder – oder, einerseits – andererseits, weder – noch, nicht nur – sondern auch, mal – mal** v daném pořadí:

Das Leben einer jungen Mutter

1. Ich bleibe mit dem Kind noch ein Jahr zu Hause. Ich gehe ab September wieder arbeiten.
2. Ich möchte gerne mit dem Kleinen noch zu Hause bleiben. Wir haben schon finanzielle Probleme.
3. Mein Mann hat kein hohes Gehalt. Die Eltern unterstützen uns finanziell nicht.
4. Mein Mann hilft mir oft im Haushalt. Er geht fast jeden Tag mit dem Sohn spazieren.
5. Ich bin manchmal ganz entschlossen, wieder zur Arbeit zu gehen. Manchmal weiß ich nicht, was ich machen soll.

Cvičení 362

Přeložte:

1. Navštívil jak Severní tak i Jižní Ameriku.
2. O víkendu buď pracuje na zahradě nebo chytá ryby.
3. Nebyl ani doma, ani jsem ho nezastihl v kanceláři.
4. Na jedné straně chce být štíhlá, na druhé straně jí pořád sladkosti.
5. Přestal nejen kouřit, ale začal i pravidelně běhat.
6. Ani nezavolał, ani neposlal e-mail.
7. Buď bude chodit včas do práce, nebo dostane výpověď.

Cvičení 363

Spojte věty párovou spojkou **je – desto**:

1. Ich arbeite hier schon lange. Ich bin hier unzufrieden.
2. Ich kenne sie schon lange. Ich bewundere sie sehr.
3. Er verdient viel Geld. Er hat wenig Zeit, es auszugeben.
4. Der Patient ist alt. Die Operation ist kompliziert.
5. Es wurde dunkel. Ich hatte große Angst.
6. Du fährst schnell. Du verbrauchst viel Benzin.
7. Du willst großen Komfort. Du musst viel bezahlen.